

Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
JEAN RICHARD DE LA TOUR
της 23ης Μαρτίου 2023¹

Συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-829/21 και C-129/22

ΤΕ,

**RU, νομίμως εκπροσωπούμενη από την ΤΕ
κατά**

Stadt Frankfurt am Main (C-829/21)

[αίτηση του Hessischer Verwaltungsgerichtshof
(Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου του ομόσπονδου κράτους της Έσσης, Γερμανία) για την
έκδοση προδικαστικής αποφάσεως]

και

ΕF

κατά

Stadt Offenbach am Main (C-129/22)

[αίτηση του Verwaltungsgericht Darmstadt
(διοικητικού πρωτοδικείου Darmstadt, Γερμανία)
για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως]

«Προδικαστική παραπομπή – Συνοριακοί έλεγχοι, άσυλο και μετανάστευση –
Μεταναστευτική πολιτική – Οδηγία 2003/109/ΕΚ – Καθεστώς υπηκόων τρίτων χωρών οι
οποίοι είναι επί μακρόν διαμένοντες – Άρθρο 9, παράγραφος 4 – Ανάκληση ή απώλεια του
καθεστώτος – Άρθρο 14 – Επί μακρόν διαμένων που αποκτά το δικαίωμα διαμονής σε κράτος
μέλος άλλο από εκείνο που του χορήγησε το καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος – Ανανέωση της
άδειας διαμονής στο εν λόγω κράτος μέλος – Όροι»

I. Εισαγωγή

1. Οι υπό κρίση αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως αφορούν την ερμηνεία του άρθρου 9, παράγραφος 4, και του άρθρου 14 της οδηγίας 2003/109/ΕΚ του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2003, σχετικά με το καθεστώς υπηκόων τρίτων χωρών οι οποίοι είναι επί μακρόν διαμένοντες², όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2011/51/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Μαΐου 2011³.

¹ Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.

² ΕΕ 2004, L 16, σ. 44.

³ ΕΕ 2011, L 132, σ. 1 (στο εξής: οδηγία 2003/109).

2. Οι εν λόγω αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως υποβλήθηκαν στο πλαίσιο διαφορών, στη μεν υπόθεση C-829/21, μεταξύ, αφενός, της TE, υπηκόου Γκάνας, και της RU, θυγατέρας της, γεννηθείσας στη Γερμανία, και, αφετέρου, του Stadt Frankfurt am Main (Δήμου Φρανκφούρτης επί του Μάιν, Γερμανία), στη δε υπόθεση C-129/22, μεταξύ του EF, πακιστανού υπηκόου, και του Stadt Offenbach am Main (Δήμου Offenbach am Main, Γερμανία).

3. Οι διαφορές αυτές αφορούν, στη μεν υπόθεση C-829/21, την άρνηση της αρμόδιας υπηρεσίας αλλοδαπών να ανανεώσει την άδεια διαμονής της TE και να χορηγήσει άδεια διαμονής στην RU, το ανήλικο τέκνο της, στη δε υπόθεση C-129/22, την άρνηση της αρμόδιας υπηρεσίας αλλοδαπών να ανανεώσει την άδεια διαμονής του EF, για τον λόγο ότι η TE, αφενός, και ο EF, αφετέρου, απώλεσαν το καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος υπηκόου τρίτης χώρας, το οποίο τους χορηγήθηκε στην Ιταλία, λόγω της απουσίας τους από το έδαφος του εν λόγω κράτους μέλους για χρονική περίοδο που υπερβαίνει τα έξι έτη.

4. Κατόπιν αιτήματος του Δικαστηρίου, οι παρούσες προτάσεις θα επικεντρωθούν στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα που υποβλήθηκε στην υπόθεση C-829/21⁴. Με το ερώτημα αυτό, το Δικαστήριο καλείται να διευκρινίσει το κρίσιμο χρονικό σημείο που πρέπει να ληφθεί υπόψη, στο πλαίσιο διαδικασίας ανανέωσης άδειας διαμονής σε κράτος μέλος άλλο από το κράτος μέλος που χορήγησε το καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος, προκειμένου να διαπιστωθεί κατά πόσον υφίσταται το εν λόγω καθεστώς.

5. Με τις παρούσες προτάσεις, θα προτείνω στο Δικαστήριο, στο πέρας της ανάλυσής μου, να αποφανθεί ότι, στο πλαίσιο διαδικασίας ανανέωσης άδειας διαμονής σε κράτος μέλος άλλο από εκείνο που χορήγησε το καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος σε υπήκοο τρίτης χώρας, το κρίσιμο χρονικό σημείο που πρέπει να ληφθεί υπόψη προκειμένου να διαπιστωθεί κατά πόσον υφίσταται το εν λόγω καθεστώς είναι η ημερομηνία υποβολής της αίτησης ανανέωσης και των τεκμηριωμένων αποδεικτικών στοιχείων, και όχι ημερομηνία κατά το διοικητικό στάδιο εξέτασης της αίτησης ή κατά το ένδικο στάδιο αμφισβήτησης της απόφασης με την οποία απορρίπτεται η ανανέωση της άδειας.

II. Το νομικό πλαίσιο

A. Το δίκαιο της Ένωσης

6. Η αιτιολογική σκέψη 21 της οδηγίας 2003/109 έχει ως εξής:

«Το κράτος μέλος στο οποίο ο επί μακρόν διαμένων προτίθεται να ασκήσει το δικαίωμα διαμονής, θα πρέπει να μπορεί να εξακριβώνει ότι το οικείο πρόσωπο πληροί τους όρους που προβλέπονται για τη διαμονή στην επικράτειά του [...]».

7. Το άρθρο 2, στοιχεία β', γ' και δ', της εν λόγω οδηγίας περιλαμβάνει, για τους σκοπούς της εφαρμογής της, τους ακόλουθους ορισμούς:

«β) “επί μακρόν διαμένων”: κάθε υπήκοος τρίτης χώρας που απολαύει του καθεστώτος επί μακρόν διαμένοντος που προβλέπεται στα άρθρα 4 έως 7·

⁴ Το Verwaltungsgericht Darmstadt (διοικητικό πρωτοδικείο Darmstadt, Γερμανία), δεν υποβάλλει ρητώς, στην υπόθεση C-129/22, το εν λόγω προδικαστικό ερώτημα, αλλά παραπέμπει στην απόφαση περί παραπομπής στην υπόθεση C-829/21.

γ) “πρώτο κράτος μέλος”: το κράτος μέλος το οποίο για πρώτη φορά χορήγησε το καθεστώς του επί μακρόν διαμένοντος σε υπήκοο τρίτης χώρας·

δ) “δεύτερο κράτος μέλος”: κάθε κράτος μέλος άλλο από εκείνο που χορήγησε για πρώτη φορά το καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος σε υπήκοο τρίτης χώρας και στο οποίο ο εν λόγω επί μακρόν διαμένων ασκεί το δικαίωμα διαμονής του.»

8. Το άρθρο 8 της εν λόγω οδηγίας, με τίτλο «Άδεια παραμονής επί μακρόν διαμένοντος – [EE]», ορίζει στις παραγράφους 1 και 2 τα ακόλουθα:

«1. Το καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος είναι μόνιμο, υπό την επιφύλαξη του άρθρου 9.

2. Τα κράτη μέλη χορηγούν στον επί μακρόν διαμένοντα άδεια παραμονής επί μακρόν διαμένοντος – [EE]. Αυτή η άδεια έχει διάρκεια ισχύος τουλάχιστον πέντε ετών· κατά τη λήξη της, ανανεώνεται αυτοδικαίως κατόπιν αιτήσεως, εφόσον απαιτείται.»

9. Το άρθρο 9 της οδηγίας 2003/109, με τίτλο «Ανάκληση ή απώλεια του καθεστώτος επί μακρόν διαμένοντος», προβλέπει στις παραγράφους 4 και 5 τα εξής:

«4. Ο επί μακρόν διαμένων ο οποίος έχει διαμείνει σε άλλο κράτος μέλος σύμφωνα με το κεφάλαιο III, δεν δικαιούται πλέον να διατηρεί το καθεστώς του επί μακρόν διαμένοντος το οποίο αποκτήθηκε στο πρώτο κράτος μέλος, όταν το καθεστώς αυτό του/της έχει χορηγηθεί σε άλλο κράτος μέλος σύμφωνα με το άρθρο 23.

Εν πάση περιπτώσει, μετά από εξαετή απουσία από το έδαφος του κράτους μέλους το οποίο του χορήγησε το καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος, το εν λόγω πρόσωπο δεν δικαιούται πλέον να διατηρεί το καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος στο προαναφερθέν κράτος μέλος.

Κατά παρέκκλιση από το δεύτερο εδάφιο, το οικείο κράτος μέλος μπορεί να προβλέψει ότι, για ειδικούς λόγους, ο επί μακρόν διαμένων διατηρεί το καθεστώς του/της στο εν λόγω κράτος μέλος σε περίπτωση απουσιών για περίοδο υπερβαίνουσα την εξαετία.

5. Όσον αφορά τις περιπτώσεις που αναφέρονται [...] στην παράγραφο 4, τα κράτη μέλη που έχουν χορηγήσει το καθεστώς προβλέπουν απλουστευμένη διαδικασία για την επανάκτηση του καθεστώτος επί μακρόν διαμένοντος.

[...]»

10. Κατά το άρθρο 14, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας:

«Οι επί μακρόν διαμένοντες αποκτούν το δικαίωμα να διαμένουν στο έδαφος κρατών μελών άλλων από εκείνο που τους χορήγησε το καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος, για περίοδο που υπερβαίνει τους τρεις μήνες, εφόσον πληρούνται οι όροι που καθορίζονται στο παρόν κεφάλαιο.»

11. Το άρθρο 15 της ως άνω οδηγίας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Όροι διαμονής σε δεύτερο κράτος μέλος», ορίζει τα εξής:

«1. Το ταχύτερο δυνατό και όχι αργότερα από τρεις μήνες από την είσοδό του στο έδαφος του δεύτερου κράτους μέλους, ο επί μακρόν διαμένων υποβάλλει αίτηση για άδεια διαμονής στις αρμόδιες αρχές του εν λόγω κράτους μέλους.

[...]

4. Η αίτηση συνοδεύεται από τα τεκμηριωμένα αποδεικτικά στοιχεία που προβλέπονται από το εθνικό δίκαιο και αποδεικνύουν ότι το ενδιαφερόμενο πρόσωπο πληροί τις σχετικές προϋποθέσεις καθώς και από την άδεια διαμονής επί μακρόν διαμένοντος και από έγκυρο ταξιδιωτικό έγγραφο ή τα επικυρωμένα τους αντίγραφα.

[...]»

12. Το άρθρο 19 της οδηγίας 2003/109, το οποίο επιγράφεται «Εξέταση της αίτησης και χορήγηση της άδειας διαμονής», προβλέπει στην παράγραφο 2 τα ακόλουθα:

«Εφόσον πληρούνται οι όροι που προβλέπονται στα άρθρα 14, 15 και 16 [...], το δεύτερο κράτος μέλος χορηγεί στον επί μακρόν διαμένοντα ανανεώσιμη άδεια διαμονής. Η άδεια αυτή ανανεώνεται, κατόπιν αιτήσεως, εφόσον απαιτείται, κατά τη λήξη της. Το δεύτερο κράτος μέλος ενημερώνει για την απόφασή του το πρώτο κράτος μέλος.»

13. Το άρθρο 22 της ως άνω οδηγίας, με τίτλο «Ανάκληση της άδειας διαμονής και υποχρέωση επανεισδοχής», ορίζει στην παράγραφο 1, στοιχείο β', τα εξής:

«Εως ότου ο υπήκοος τρίτης χώρας αποκτήσει καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος, το δεύτερο κράτος μέλος μπορεί να αποφασίσει να αρνηθεί να ανανεώσει ή να ανακαλέσει την άδεια διαμονής και να υποχρεώσει τον ενδιαφερόμενο και τα μέλη της οικογένειάς του/της να εγκαταλείψουν το έδαφός του, σύμφωνα με τις προβλεπόμενες από το εθνικό δίκαιο διαδικασίες, συμπεριλαμβανομένων των διαδικασιών απομάκρυνσης, στις ακόλουθες περιπτώσεις:

[...]

β) όταν οι όροι που προβλέπονται στα άρθρα 14, 15 και 16 δεν πληρούνται πλέον.»

B. Το γερμανικό δίκαιο

14. Το άρθρο 38a του Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet (νόμου περί διαμονής, απασχόλησης και ένταξης των αλλοδαπών που βρίσκονται στο ομοσπονδιακό έδαφος)⁵, της 25ης Φεβρουαρίου 2008, όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών στην κύρια δίκη, το οποίο επιγράφεται «Άδεια διαμονής για τους επί μακρόν διαμένοντες σε άλλα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης», προβλέπει, στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Σε αλλοδαπούς οι οποίοι διαθέτουν το καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος σε άλλο κράτος της Ευρωπαϊκής Ένωσης χορηγείται άδεια διαμονής εάν επιθυμούν να διαμείνουν στο ομοσπονδιακό έδαφος για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των 90 ημερών [...].»

15. Το άρθρο 51, παράγραφος 9, πρώτο εδάφιο, σημείο 4, του ως άνω νόμου ορίζει ότι η άδεια διαμονής επί μακρόν διαμένοντος – ΕΕ παύει να ισχύει μόνον στην περίπτωση κατά την οποία ο αλλοδαπός διαμένει εκτός του ομοσπονδιακού εδάφους για χρονικό διάστημα έξι ετών.

⁵ BGBl. 2008 I, σ. 162 (στο εξής: AufenthG).

16. Το άρθρο 52, παράγραφος 6, του εν λόγω νόμου προβλέπει ότι εάν ο αλλοδαπός απολέσει το καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος που του χορηγήθηκε σε άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η άδεια διαμονής που χορηγήθηκε δυνάμει του άρθρου 38a του ίδιου νόμου πρέπει κατ' αρχήν να ανακαλείται.

III. Τα πραγματικά περιστατικά των υποθέσεων στις κύριες δίκες και τα προδικαστικά ερωτήματα

A. Η υπόθεση C-829/21

17. Η ΤΕ, υπήκοος Γκάνας, εισήλθε στο γερμανικό έδαφος από την Ιταλία στις 3 Σεπτεμβρίου 2013.

18. Είναι κάτοχος άδειας διαμονής επί μακρόν διαμένοντος – ΕΕ, η οποία της χορηγήθηκε στην Ιταλία και φέρει τις ενδείξεις «illimitata» (αόριστη [διάρκεια]) και «Soggiornante di Lungo Periodo – [UE]» (επί μακρόν διαμένων – [ΕΕ]).

19. Σύμφωνα με το άρθρο 38a του AufenthaltG, η τότε αρμόδια υπηρεσία αλλοδαπών του Δήμου Offenbach (Γερμανία) της χορήγησε, στις 5 Δεκεμβρίου 2013, άδεια διαμονής διάρκειας ενός έτους.

20. Στις 5 Αυγούστου 2014, η ΤΕ γέννησε την RU, η οποία έπασχε από οξεία καρδιακή ανεπάρκεια που απαιτούσε σειρά χειρουργικών επεμβάσεων και παρατεταμένη μετεγχειρητική παρακολούθηση, πράγμα το οποίο δεν επέτρεπε στην ΤΕ να συνεχίσει να εργάζεται. Αντιμέτωπη με την κατάσταση αυτή, η ΤΕ υποχρεώθηκε να καταφύγει σε κοινωνικά επιδόματα για να καλύψει τις ανάγκες της οικογένειάς της.

21. Με αποφάσεις της υπηρεσίας αλλοδαπών του Δήμου Offenbach της 30ής Ιανουαρίου 2015, απορρίφθηκαν οι αιτήσεις της ΤΕ και της RU, τις οποίες υπέβαλαν στις 12 Νοεμβρίου 2014, με αίτημα, αντιστοίχως, την ανανέωση και τη χορήγηση άδειας διαμονής, για τον λόγο ότι δεν διέθεταν, σύμφωνα με το άρθρο 5, παράγραφος 1, σημείο 1, του AufenthaltG, τα αναγκαία μέσα διαβίωσης. Η ΤΕ και η RU κλήθηκαν να εγκαταλείψουν το γερμανικό έδαφος, απειλήθηκε δε η απομάκρυνσή τους στην Ιταλία ή την Γκάνα.

22. Με απόφαση της 20ής Νοεμβρίου 2015, το Verwaltungsgericht Frankfurt am Main (διοικητικό πρωτοδικείο Φρανκφούρτης επί του Μάιν, Γερμανία) απέρριψε την προσφυγή που άσκησαν η ΤΕ και η RU κατά των ως άνω αποφάσεων.

23. Η ΤΕ και η RU άσκησαν εν συνεχεία έφεση κατά της εν λόγω απόφασης ενώπιον του Hessischer Verwaltungsgerichtshof (Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου του ομόσπονδου κράτους της Έσσης, Γερμανία).

24. Με απόφαση της 11ης Μαρτίου 2016, το ως άνω δικαστήριο έκανε δεκτή την έφεση λόγω των σοβαρών αμφιβολιών που διατηρούσε ως προς την ορθότητα της πρωτόδικης απόφασης, λαμβανομένης υπόψη της σημαντικής ιατρικής φροντίδας που είχε ανάγκη η RU, γεγονός ικανό, κατά το εν λόγω δικαστήριο, να θεμελιώσει εξαίρεση από τον γενικό κανόνα που προβλέπεται στο άρθρο 5, παράγραφος 1, σημείο 1, του AufenthaltG.

25. Από την 1η Νοεμβρίου 2017, ανεστάλη η δίκη ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου.

26. Στις 7 Σεπτεμβρίου 2020, ο Δήμος Φρανκφούρτης επί του Μάιν επανεκκίνησε τη δίκη. Επί του παρόντος, υποστηρίζει ότι δεν είναι πλέον δυνατή η χορήγηση άδειας διαμονής στην ΤΕ βάσει του άρθρου 38a του AufenthaltG. Συγκεκριμένα, η ΤΕ δεν διέμενε πλέον στην Ιταλία για χρονική περίοδο άνω των έξι ετών και, ως εκ τούτου, δεν διέθετε πλέον το καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος – ΕΕ. Η δε χορήγηση άδειας διαμονής στην ΤΕ δυνάμει του άρθρου 9a του AufenthaltG ήταν αδύνατη, δεδομένου ότι η ΤΕ και η RU διαμένουν σε διαμέρισμα χρηματοδοτούμενο από την υπηρεσία κοινωνικής πρόνοιας, το οποίο δεν αποτελεί «προσήκον κατάλυμα» κατά την εν λόγω διάταξη.

27. Υπό τις συνθήκες αυτές, το Hessischer Verwaltungsgerichtshof (Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο του ομόσπονδου κράτους της Έσσης) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

- «1) Συνάδει το άρθρο 38a, παράγραφος 1, του [AufenthG], το οποίο κατά το εθνικό δίκαιο έχει την έννοια ότι ο επί μακρόν διαμένων σε κράτος μέλος ο οποίος μετεγκαθίσταται σε άλλο κράτος μέλος πρέπει και κατά τον χρόνο ανανέωσης της άδειας διαμονής του να διατηρεί το καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος που του χορηγήθηκε στο πρώτο κράτος μέλος, με τις διατάξεις των άρθρων 14 επ. της οδηγίας [2003/109], οι οποίες προβλέπουν απλώς και μόνον ότι οι επί μακρόν διαμένοντες έχουν δικαίωμα να διαμένουν στο έδαφος κρατών μελών διαφορετικών από εκείνο που τους χορήγησε το καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος για περίοδο που υπερβαίνει τους τρεις μήνες, εφόσον πληρούνται οι επιπλέον όροι που καθορίζονται στο κεφάλαιο III της οδηγίας;
- 2) Νομιμοποιείται βάσει των διατάξεων των άρθρων 14 επ. της οδηγίας [2003/109] η αρμόδια για τους αλλοδαπούς αρχή, όταν πληρούνται οι υπόλοιπες προϋποθέσεις για την προσωρινή ανανέωση της άδειας διαμονής και ιδίως όταν ο αλλοδαπός διαθέτει σταθερούς και τακτικούς πόρους, με την απόφασή της επί της αίτησης ανανέωσης κατά το άρθρο 38a, παράγραφος 1, του [AufenthG], αποφαινόμενη ότι δεν υφίσταται δικαίωμα ανανέωσης, να διαπιστώσει ότι στο μεσοδιάστημα, ήτοι κατόπιν της μετεγκαταστάσεώς του στο δεύτερο κράτος μέλος, ο αλλοδαπός έχει απολέσει το καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος στο πρώτο κράτος μέλος δυνάμει του άρθρου 9, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας [2003/109]; Κρίσιμο χρονικό σημείο για τη λήψη απόφασης είναι εκείνο της τελευταίας διοικητικής ή δικαστικής απόφασης;
- 3) Στην περίπτωση που η απάντηση στο πρώτο και δεύτερο ερώτημα είναι αρνητική:
Φέρει ο επί μακρόν διαμένων το βάρος της επίκλησης του γεγονότος ότι δεν έχει απολέσει το δικαίωμα διαμονής του ως επί μακρόν διαμένων στο πρώτο κράτος μέλος;
Σε περίπτωση αρνητικής απάντησης στο ως άνω ερώτημα: Νομιμοποιείται εθνικό δικαστήριο ή εθνική αρχή να ελέγξει αν η χορηγηθείσα στον επί μακρόν διαμένοντα άδεια διαμονής αόριστης διάρκειας έχει λήξει ή θα ήταν τούτο αντίθετο προς την αρχή του δικαίου της Ένωσης περί αμοιβαίας αναγνώρισης των αποφάσεων των εθνικών αρχών;
- 4) Είναι δυνατό να αντιταχθεί σε υπήκοο τρίτης χώρας, η οποία εισήλθε στη Γερμανία προερχόμενη από την Ιταλία με άδεια διαμονής επί μακρόν διαμένοντος αόριστης διάρκειας και η οποία διαθέτει σταθερούς και τακτικούς πόρους, ότι δεν απέδειξε την ύπαρξη προσήκοντος καταλύματος, μολονότι η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας δεν έχει κάνει χρήση της δυνατότητας που προβλέπεται στο άρθρο 15, παράγραφος 4, δεύτερο

εδάφιο, της οδηγίας [2003/109], η δε στέγασή της σε κοινωνική κατοικία κατέστη απαραίτητη μόνο διότι, ενόσω δεν διαθέτει άδεια διαμονής κατά το άρθρο 38a του [AufenthG], δεν της καταβάλλεται επίδομα τέκνου;»

B. Η υπόθεση C-129/22

28. Ο ΕF, Πακιστανός υπήκοος, εισήλθε στο γερμανικό έδαφος από την Ιταλία την 1η Απριλίου 2014.

29. Είναι κάτοχος άδειας διαμονής επί μακρόν διαμένοντος – ΕΕ, η οποία του χορηγήθηκε στην Ιταλία και φέρει τις ενδείξεις «illimitata» (αόριστη [διάρκεια]) και «Soggiornante di Lungo Periodo – [UE]» (επί μακρόν διαμένων – [ΕΕ]).

30. Σύμφωνα με το άρθρο 38a του AufenthG, η τότε αρμόδια υπηρεσία αλλοδαπών του Landkreis Offenbach (περιφέρειας Offenbach, Γερμανία) του χορήγησε, στις 10 Ιουλίου 2014, άδεια διαμονής διάρκειας ενός έτους.

31. Η εν λόγω άδεια διαμονής ανανεώθηκε διαδοχικά, με τελευταία ανανέωση εκείνη της 28ης Μαΐου 2019 που χορηγήθηκε από τον νυν αρμόδιο Δήμο Offenbach am Main, με ισχύ έως τις 13 Ιουλίου 2021.

32. Η αίτηση ανανέωσης της άδειας διαμονής, την οποία υπέβαλε ο ΕF, δυνάμει του άρθρου 38a του AufenthG, στις 17 Μαρτίου 2021, απορρίφθηκε με απόφαση του Δήμου Offenbach am Main της 27ης Απριλίου 2021, με λόγο απόρριψης κατ' ουσίαν το ότι ο ΕF απώλεσε το καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος, λόγω απουσίας του από την Ιταλία για χρονική περίοδο άνω των έξι ετών.

33. Στις 6 Μαΐου 2021, ο ΕF άσκησε προσφυγή ενώπιον του Verwaltungsgericht Darmstadt (διοικητικού πρωτοδικείου Darmstadt, Γερμανία) κατά της απόφασης αυτής, με αίτημα, μεταξύ άλλων, να υποχρεωθεί ο Δήμος Offenbach am Main να ανανεώσει την άδεια διαμονής του σύμφωνα με το άρθρο 38a του AufenthG.

34. Ο Δήμος Offenbach am Main εμμένει στη θέση που εξέθεσε με την απόφασή του της 27ης Απριλίου 2021, ήτοι ότι ο ΕF απώλεσε το καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος λόγω απουσίας του από την Ιταλία για χρονική περίοδο άνω των έξι ετών.

35. Υπό τις συνθήκες αυτές, το Verwaltungsgericht Darmstadt (διοικητικό πρωτοδικείο Darmstadt) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Δικαιούται υπήκοος τρίτης χώρας, στον οποίον έχει χορηγηθεί δυνάμει της οδηγίας [2003/109] το καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος από πρώτο κράτος μέλος (εν προκειμένω: Ιταλική Δημοκρατία), να αιτηθεί από το δεύτερο κράτος μέλος (εν προκειμένω: Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας) την ανανέωση άδειας διαμονής, η οποία χορηγήθηκε κατ' εφαρμογήν των άρθρων 14 επ. της οδηγίας [2003/109] που ενσωματώθηκαν στο εσωτερικό δίκαιο, χωρίς να αποδεικνύει ότι το καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος παραμένει σε ισχύ;

Σε περίπτωση αρνητικής απάντησης:

- 2) Πρέπει να γίνει δεκτό ότι το καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος παραμένει σε ισχύ στο δεύτερο κράτος μέλος για τον λόγο και μόνον ότι ο υπήκοος τρίτης χώρας είναι κάτοχος άδειας διαμονής επί μακρόν διαμένοντος ΕΕ η οποία είναι αόριστης διάρκειας και εκδόθηκε από το πρώτο κράτος μέλος, μολονότι επί μία εξαετία δεν διέμενε στο έδαφος του κράτους μέλους που του χορήγησε το εν λόγω καθεστώς;

Σε περίπτωση αρνητικής απάντησης:

- 3) Είναι αρμόδιο το δεύτερο κράτος μέλος στο πλαίσιο της ανανέωσης της άδειας διαμονής να εξετάσει το ενδεχόμενο απώλειας του καθεστώτος επί μακρόν διαμένοντος βάσει του άρθρου 9, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας [2003/109] και αναλόγως να αρνηθεί την ανανέωση ή υπεύθυνο να διαπιστώσει τη μεταγενέστερη απώλεια του ως άνω καθεστώτος είναι το πρώτο κράτος μέλος;

Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης:

- 4) Στην περίπτωση αυτή, είναι απαραίτητο για την εξέταση του λόγου απώλειας του καθεστώτος κατά τη διάταξη του άρθρου 9, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας [2003/109] να έχει προηγηθεί μεταφορά της στην εθνική νομοθεσία με την οποία εξειδικεύονται οι όροι που συνεπάγονται την απώλεια του καθεστώτος επί μακρόν διαμένοντος στο πρώτο κράτος μέλος ή αρκεί να προβλέπεται από το εθνικό δίκαιο, χωρίς ρητή αναφορά στην οδηγία, ότι το δεύτερο κράτος μέλος δύναται να αρνηθεί τη χορήγηση άδειας διαμονής “εάν ο αλλοδαπός απολέσει το καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος που του χορηγήθηκε σε άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης”;»

36. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατέθεσε γραπτές παρατηρήσεις σε αμφότερες τις υποθέσεις.

37. Με απόφαση του Προέδρου του Δικαστηρίου της 8ης Νοεμβρίου 2022, οι υποθέσεις ενώθηκαν προς διευκόλυνση της προφορικής διαδικασίας και προς έκδοση κοινής αποφάσεως του Δικαστηρίου.

IV. Ανάλυση

38. Με το τελευταίο σκέλος του δεύτερου προδικαστικού ερωτήματος στην υπόθεση C-829/21, ως προς το οποίο ζήτησε το Δικαστήριο να επικεντρωθούν οι παρούσες προτάσεις, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ’ ουσίαν, να διευκρινιστεί ποιο είναι το κρίσιμο χρονικό σημείο που πρέπει να ληφθεί υπόψη για να διαπιστωθεί αν υφίσταται το καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος στο πρώτο κράτος μέλος προς τον σκοπό της ανανέωσης της άδειας διαμονής στο δεύτερο κράτος μέλος.

39. Ειδικότερα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί αν, στο πλαίσιο ένδικης προσφυγής στρεφόμενης κατά της άρνησης ανανέωσης της άδειας διαμονής σε κράτος μέλος άλλο από εκείνο που χορήγησε σε υπήκοο τρίτης χώρας το καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος, το κρίσιμο χρονικό σημείο που πρέπει να ληφθεί υπόψη πρέπει να είναι η ημερομηνία υποβολής της αίτησης ανανέωσης της άδειας διαμονής ή η ημερομηνία της τελευταίας διοικητικής ή δικαστικής απόφασης που αφορά την εν λόγω αίτηση.

40. Προκαταρκτικώς, παρατηρώ ότι από τον μηχανισμό που θεσπίζει η οδηγία 2003/109 προκύπτει ότι ακριβώς επειδή ένα πρώτο κράτος μέλος χορήγησε στον υπήκοο τρίτης χώρας το καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος βάσει του άρθρου 4 της εν λόγω οδηγίας, ο ενδιαφερόμενος δύναται να αποκτήσει το δικαίωμα να διαμένει στο έδαφος δεύτερου κράτους μέλους.

41. Συγκεκριμένα, το άρθρο 14 της εν λόγω οδηγίας προβλέπει η απόκτηση από τον ενδιαφερόμενο του καθεστώτος επί μακρόν διαμένοντος σε ένα πρώτο κράτος μέλος αποτελεί προϋπόθεση της κτήσης του δικαιώματος διαμονής στο έδαφος άλλων κρατών μελών και είναι αναγκαία για την απόκτηση άδειας διαμονής σε δεύτερο κράτος μέλος. Το δικαίωμα διαμονής που χορηγείται στο δεύτερο κράτος μέλος είναι επομένως παράγωγο του καθεστώτος επί μακρόν διαμένοντος στο πρώτο κράτος μέλος.

42. Επιπροσθέτως, από τη συνδυασμένη ανάγνωση των άρθρων 9 και 14, καθώς και του άρθρου 22, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 2003/109 προκύπτει ότι, έως ότου ο υπήκοος τρίτης χώρας αποκτήσει καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος ή εάν απώλεσε ή εάν ανακλήθηκε το εν λόγω καθεστώς, το δεύτερο κράτος μέλος δύναται να αρνηθεί να ανανεώσει την άδεια διαμονής και να υποχρεώσει τον ενδιαφερόμενο να εγκαταλείψει το έδαφός του.

43. Ως εκ τούτου, δεν υπάρχει αμφιβολία ότι το καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος πρέπει να υφίσταται κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης ανανέωσης της άδειας διαμονής σε δεύτερο κράτος μέλος.

44. Επομένως, στην υπόθεση C 129/22, δεν τίθεται το ζήτημα της κρίσιμης ημερομηνίας που πρέπει να ληφθεί υπόψη για να διαπιστωθεί κατά πόσον υφίσταται το καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος στο πρώτο κράτος μέλος. Συγκεκριμένα, ο ΕΦ εισήλθε στη Γερμανία την 1η Απριλίου 2014. Η χρονική περίοδος των έξι ετών που προβλέπεται στο άρθρο 9, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 2003/109 φέρεται να έληξε την 1η Απριλίου 2020. Ωστόσο, η τελευταία αίτηση ανανέωσης της άδειας διαμονής του ΕΦ στη Γερμανία υποβλήθηκε στις 17 Μαρτίου 2021. Συνεπώς, στον ΕΦ δεν ήταν δυνατό να χορηγηθεί ανανέωση της άδειας διαμονής του στη Γερμανία. Απόκειται, ωστόσο, στις αρμόδιες αρχές, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 9, παράγραφος 4, τελευταίο εδάφιο, να εξακριβώσουν, με τις αρμόδιες αρχές του πρώτου κράτους μέλους, αν διατηρήθηκε το εν λόγω καθεστώς.

45. Στην υπόθεση C-829/21, το Δικαστήριο ζητεί, ειδικότερα, να αναλυθεί περαιτέρω το ζήτημα του χρονικού σημείου που πρέπει να ληφθεί υπόψη, στο πλαίσιο ένδικης προσφυγής στρεφόμενης κατά της άρνησης ανανέωσης της άδειας διαμονής στο δεύτερο κράτος μέλος, για να διαπιστωθεί αν υφίσταται το καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος στο πρώτο κράτος μέλος.

46. Συναφώς, φρονώ ότι τρία διαφορετικά χρονικά σημεία δύνανται να θεωρηθούν ως κρίσιμα προκειμένου να διαπιστωθεί κατά πόσον υφίσταται το εν λόγω καθεστώς. Πρόκειται είτε για την ημερομηνία υποβολής της αίτησης ανανέωσης της άδειας διαμονής στο δεύτερο κράτος μέλος, είτε για την ημερομηνία κατά την οποία η διοίκηση αποφαινεται επί της εν λόγω αίτησης, είτε για την ημερομηνία κατά την οποία το δικαστήριο αποφαινεται επί της προσφυγής που στρέφεται κατά της άρνησης ανανέωσης της άδειας διαμονής.

47. Όσον αφορά τη δεύτερη και την τρίτη επιλογή, είμαι της γνώμης ότι η δυνατότητα ανανέωσης της άδειας διαμονής επί μακρόν διαμένοντος στο δεύτερο κράτος μέλος δεν πρέπει να εξαρτάται από την ταχύτητα διεξαγωγής και τη διάρκεια της διαδικασίας εξέτασης της αίτησης από τις αρμόδιες αρχές του εν λόγω κράτους μέλους.

48. Το δικαίωμα διαμονής το οποίο ζητεί ο επί μακρόν διαμένων –καθόσον η αίτηση ανανέωσης της άδειας διαμονής πράγματι υποβλήθηκε ενόσω ο ενδιαφερόμενος διέθετε το καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος στο πρώτο κράτος μέλος– δεν δύναται να εξαρτάται ούτε από το τυχαίο χρονικό σημείο των ημερομηνιών κατά τις οποίες εκδίδονται οι αποφάσεις, ούτε από τον χρόνο που έχει παρέλθει, όπως ισχύει στην υπόθεση C-829/21.

49. Συγκεκριμένα, μόνο μετά την αναστολή της δίκης για χρονικό διάστημα σχεδόν τριών ετών (από την 1η Νοεμβρίου 2017 έως τις 7 Σεπτεμβρίου 2020) ισχυρίστηκε ο καθού της κύριας δίκης ότι η ΤΕ δεν διέμενε πλέον στην Ιταλία για περίοδο άνω των έξι ετών και ότι είχε λήξει το καθεστώς της επί μακρόν διαμένοντος.

50. Φρονώ, συνεπώς, ότι η εξάρτηση του δικαιώματος διαμονής στο δεύτερο κράτος μέλος από την ημερομηνία της τελευταίας διοικητικής ή δικαστικής απόφασης και, ως εκ τούτου, από τη μεγαλύτερη ή μικρότερη ταχύτητα με την οποία εξετάστηκε από την αρμόδια αρχή η αίτηση ανανέωσης της άδειας διαμονής θα έθιγε την πρακτική αποτελεσματικότητα της οδηγίας 2003/109.

51. Η προσέγγιση αυτή θα αντέβαινε όχι μόνο στον σκοπό της εν λόγω οδηγίας, ο οποίος συνίσταται στην προσέγγιση των δικαιωμάτων των υπηκόων τρίτων χωρών που διαθέτουν άδεια διαμονής επί μακρόν διαμένοντος με τα δικαιώματα των υπηκόων των κρατών μελών⁶, αλλά και στις αρχές της ίσης μεταχείρισης και της ασφάλειας δικαίου.

52. Όσον αφορά ειδικότερα την ένδικη διαδικασία που στρέφεται κατά της άρνησης της διοίκησης να ανανεώσει την άδεια διαμονής του υπηκόου τρίτης χώρας, θα υφίστατο παράβαση του άρθρου 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και προσβολή του δικαιώματος πραγματικής προσφυγής αν η άσκηση της προσφυγής που προβλέπεται στο άρθρο 20 της οδηγίας 2003/109 μπορούσε να οδηγήσει στην απώλεια εκ μέρους του επί μακρόν διαμένοντος υπηκόου τρίτης χώρας του δικαιώματός του διαμονής στο δεύτερο κράτος μέλος εξαιτίας του χρόνου που θα είχε παρέλθει λόγω των σχετικών ένδικων διαδικασιών, χωρίς ο αιτών να φέρει, κατά τα φαινόμενα, ευθύνη για αυτό⁷.

53. Επιπροσθέτως, στο πλαίσιο τέτοιας ένδικης διαδικασίας, η νομιμότητα της επίμαχης πράξης πρέπει να εκτιμάται βάσει των πραγματικών και νομικών στοιχείων που υφίσταντο κατά τον χρόνο έκδοσής της. Ωστόσο, η αρμόδια διοίκηση, προκειμένου να διαπιστώσει αν ο υπήκοος τρίτης χώρας διαθέτει το καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος στο πρώτο κράτος μέλος, πρέπει να λάβει υπόψη το χρονικό σημείο της υποβολής της αίτησης ανανέωσης της άδειας διαμονής και των τεκμηριωμένων αποδεικτικών στοιχείων, σύμφωνα με το άρθρο 15, παράγραφος 4, της οδηγίας 2003/109.

54. Συνεπώς, η απώλεια του καθεστώτος επί μακρόν διαμένοντος στο πρώτο κράτος μέλος η οποία επέρχεται κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας ή της συνακόλουθης, λόγω της άρνησης ανανέωσης, ένδικης διαδικασίας δεν δύναται να αντιταχθεί στην υπήκοο τρίτης χώρας στο πλαίσιο ένδικης διαδικασίας, εξαιτίας του χρόνου που παρήλθε μεταξύ της ημερομηνίας της αίτησης ανανέωσης της άδειας διαμονής στο δεύτερο κράτος μέλος και της ημερομηνίας κατά την οποία ο δικαστής αποφαινεται επί της νομιμότητας της απόφασης της διοίκησης περί απόρριψης της εν λόγω αίτησης.

⁶ Βλ. αιτιολογική σκέψη 2 της οδηγίας 2003/109.

⁷ Βλ., κατ' αναλογία, προτάσεις του γενικού εισαγγελέα G. Hogan στην υπόθεση Bundesrepublik Deutschland (Μέλος της οικογένειας) (C-768/19, EU:C:2021:247, σημείο 69).

55. Εντούτοις, η απώλεια του καθεστώτος επί μακρόν διαμένοντος κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας και της ένδικης διαδικασίας συνεπάγεται ορισμένες συνέπειες. Συγκεκριμένα, τίποτε δεν εμποδίζει τη διοίκηση, εν συνεχεία, αφότου επαληθεύσει ότι δεν παρατάθηκε το καθεστώς του επί μακρόν διαμένοντος στο πρώτο κράτος μέλος κατ' εφαρμογήν του άρθρου 9, παράγραφος 4, τελευταίο εδάφιο, της οδηγίας 2003/109, να διαπιστώσει την ανάκληση ή την απώλεια του καθεστώτος επί μακρόν διαμένοντος του ως άνω υπηκόου δυνάμει του άρθρου 9, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, της εν λόγω οδηγίας, και είτε να αρνηθεί να ανανεώσει είτε να ανακαλέσει την άδεια διαμονής κατ' εφαρμογήν του άρθρου 22 της οδηγίας.

56. Εντούτοις, επί της εν λόγω άρνησης ανανέωσης ή επί της εν λόγω ανάκλησης πρέπει να εκδοθεί νέα απόφαση της αρμόδιας αρχής ως προς την οποία δύναται να προκύψει νέα αμφισβήτηση και η οποία, ως εκ τούτου, δεν χωρεί στο πλαίσιο της αρχικής διαδικασίας.

57. Υπό το πρίσμα των ανωτέρω στοιχείων, προτείνω στο Δικαστήριο να αποφανθεί ότι το άρθρο 9, παράγραφος 4, και το άρθρο 14 της οδηγίας 2003/109 έχουν την έννοια ότι, στο πλαίσιο διαδικασίας ανανέωσης άδειας διαμονής σε κράτος μέλος άλλο από το κράτος μέλος που χορήγησε το καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος σε υπήκοο τρίτης χώρας, η κρίσιμη ημερομηνία που πρέπει να ληφθεί υπόψη για να διαπιστωθεί αν υφίσταται το εν λόγω καθεστώς είναι το χρονικό σημείο της υποβολής της αίτησης ανανέωσης και των τεκμηριωμένων αποδεικτικών στοιχείων, και όχι χρονικό σημείο κατά το διοικητικό στάδιο της εξέτασης της εν λόγω αίτησης ή κατά το ενδεχόμενο ένδικο στάδιο αμφισβήτησης της απόφασης με την οποία απορρίπτεται η ανανέωση της άδειας.

V. Πρόταση

58. Βάσει του συνόλου των ανωτέρω εκτιμήσεων, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα που υπέβαλε το Hessischer Verwaltungsgerichtshof (Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο του ομόσπονδου κράτους της Έσσης) στην υπόθεση C-829/21 ως εξής:

Το άρθρο 9, παράγραφος 4, και το άρθρο 14 της οδηγίας 2003/109/ΕΚ του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2003, σχετικά με το καθεστώς υπηκόων τρίτων χωρών οι οποίοι είναι επί μακρόν διαμένοντες, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2011/51/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Μαΐου 2011,

έχουν την έννοια ότι:

στο πλαίσιο διαδικασίας ανανέωσης άδειας διαμονής σε κράτος μέλος άλλο από το κράτος μέλος που χορήγησε το καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος σε υπήκοο τρίτης χώρας, η κρίσιμη ημερομηνία που πρέπει να ληφθεί υπόψη για να διαπιστωθεί αν υφίσταται το εν λόγω καθεστώς είναι το χρονικό σημείο της υποβολής της αίτησης ανανέωσης και των τεκμηριωμένων αποδεικτικών στοιχείων, και όχι χρονικό σημείο κατά το διοικητικό στάδιο της εξέτασης της εν λόγω αίτησης ή κατά το ενδεχόμενο ένδικο στάδιο αμφισβήτησης της απόφασης με την οποία απορρίπτεται η ανανέωση της άδειας.